

Çevrimiçi yazı gönderilmesi (on-line submission) ve değerlendirilmesi ile ilgili sorunlar

A. Muhteşem Ağıldere

A. M. Ağıldere
Tanısal ve Girişimsel Radyoloji Editörler Kurulu Üyesi
Türk Tıbbi Görüntüleme ve Girişimsel Radyoloji Derneği,
Hoşdere Cad., Güzelkent Sok., Çankaya Evleri F/2, Çankaya,
06540 Ankara

Dergimiz Haziran 2003'ten beri gönderilen yazıları elektronik ortamda da kabul etmekte ve editöryal sürecin internet ile yapılabilmesi mümkün olmaktadır. Geçtiğimiz yılın Haziran-Aralık döneminde 28 yazı dergimize internet ortamında gönderilmiş ve değerlendirilmiştir. Aynı yıl, 12 aylık dönemde, 162 yazı klasik yollar ile (yazılı materyalin postalanması) dergimize gönderilmiştir. Bu yıl içinde ise 6 aylık dönemde dergimize gönderilen 110 yazıdan 22'si klasik yollar ile, 88'i internet aracılığı ile ulaştırılmıştır. Editöryal sürecin internet ortamında yapılmasının ve elektronik dergiciliğin avantajları bu konu ile ilgili toplantılarda ayrıntılı olarak tartışılmıştır (1,2).

Bu yazının amacı dergimize yazı gönderen yazar ve yazıları değerlendiren danışmanların elektronik ortamda editöryal süreç aşamalarında karşılaştıkları sorunları ve bunların çözümlerini ortaya koymak olacaktır. Bu sorunları sıralamadan önce elektronik dergiciliğin avantajlarını kısaca hatırlamakta yarar olduğunu düşünüyorum. Elektronik dergicilikte iki ana noktadan birincisi derginin basılı hali yerine, tüm metinlerin internet ortamında verilmesi, ikincisi de bir yazının değerlendirilmesini içerisine alan editöryal sürecin internet ortamında yapılmasıdır. Bu yazının amacının dışında olmakla beraber, derginin tüm metninin internet ortamından verilmesinin, okuyucuya çok daha kolay ulaşması, kolay taranabilmesi, dizgi hatalarının kolaylıkla giderilebilmesi, istatistiksel işlemlerin kolaylaşması, baskı ve dağıtım giderlerinin ortadan kalkması, geri bildirimlerin kolaylaşması, kolay arşivlenebilmesi, indeks standartlarına daha kolay uygunluk sağlayabilmesi gibi avantajları vardır (1-3). Dergimizde yayımlanan yazılara tüm metin olarak internet ortamından www.tgr.dergisi.org adresi aracılığı ile ulaşılabilir. Dergimizde yayımlanan yazılara tüm metin olarak internet ortamından www.tgr.dergisi.org adresi aracılığı ile ulaşılabilir.

Elektronik dergiciliğin editöryal süreçte kullanılmasında esas amaç bilginin üretildiği zaman ile yayımlandığı tarih arasında geçen süreyi en aza indirmektir (3,4). Dergimizde kısa sürede pek çok yazı klasik yol yerine elektronik ortamda gönderilmeye başlanmış olmasına rağmen editöryal süreç olarak adlandırdığımız bu süre henüz istenilen düzeye indirilememiştir. Burada sorunları 3 ana gruba ayırarak özetlemeye çalışırsak:

1. Yazar ve danışmanlara ait sorunlar

Dergimiz adına uygulayıcı firmanın kullandığı E-collitera yazılımının açılabilmesi için kullanılan bilgisayarda "Internet Explorer 5.0" tarayıcı (browser) yüklü olmalıdır. Sistemin kullanımı ile ilgili olarak

sıklıkla karşılaşılan bir sorun, danışman veya yazarın kendisine ait *şifre* ile ilgili dergi sayfasına girememesidir. Bu sorun büyük oranda kullanılan bilgisayarın tarih ve saatinin doğru olmaması ya da kullanılan tarayıcı ayarları nedeni ile yaşanmaktadır. Bu durumda dergimiz sekreteryası ile ilişkiye geçildiğinde sorunla karşılaşan kişinin ne yapması gerektiğine dair bilgi elektronik posta ile kendisine gönderilmektedir.

2. Yazarlar ile ilgili sorunlar

Metin gönderme işlemi sırasında gönderilen makale dosyasında, *yazarlara ve kurumlara ait bilgiler* bulunmamalıdır. Bu bilgiler en başta yeni makale bölümü seçildikten sonra yazar ve kurum bilgileri ile ilgili bölüme girilmelidir. *Yazar ve kurum bilgileri* metin içerisinde bulunduğu, danışmana bu hali ile gönderilemeyeceğinden, yazara yönetici sekreter tarafından düzeltme için geri gönderilmekte ve değerlendirme süreci uzamaktadır. Diğer bir hata *resimlerde kurum ve hasta isimlerinin* bulunmasıdır. Resimlerde kurum isimlerinin bulunması danışmanın tarafsız bir şekilde değerlendirme yapabilmesini ortadan kaldıracığından, yönetici sekreter tarafından yazara geri gönderilmekte ve bu durumun düzeltilmesi önemli zaman kaybına neden olmaktadır. Resimlerde hasta isimlerinin bulunması etik olarak yanlıştır.

Yazarların gönderi sırasında yaptıkları diğer bir hata resim ve grafiklerin "word" dosyası içerisinde gönderilmesidir. Bu durum dosya boyutunu çok artırmakta ve PDF sunucusunda istenmeyen bir şekilde çok yer kaplamaktadır. Buna neden olmamak için metin gönderme işlemi tamamlandıktan sonra JPEG formatındaki *dosya türü (resim, grafik veya çizimler)* bu üçünden birisi olarak seçildikten sonra *gözet* butonu ile gönderilecek dosya seçilir. Uygun şekilde numaralandırıldıktan sonra *yükle* butonu ile resim, çizim veya grafik yüklenerek bu basamak tamamlanmalıdır. Resimler *.jpg* veya *.gif* uzantılı olmalıdır. Maksimum çözünürlüğün 800x600 piksel

olması önerilmektedir.

Bazen yazarlar yazı ile ilgili eksiklikleri sonradan farketmekte ve bunları tamamlayıp aynı yazıyı yeni bir yazı gibi göndermekte ve aynı yazı ikinci defa editöryal sürece girmektedir. Bazı yazarlarımız yapmak istedikleri değişiklikleri elektronik posta ile göndermekte ancak bu teknik ve etik sorunlara neden olmaktadır. Bu nedenle yazarlarımız yazılarını göndermeden önce son bir defa yanlışlar ve eksikler yönünden mutlaka kontrol etmelidir. Yazarlar ilgili sayfada çalışmalarının bir bölümünü hafızaya alıp daha sonra kalan eksikleri tamamlayıp gönderme işlemini en son yapabilirler.

Yazarlar bazen bir slayt düzeni içerisinde hazırlanmış bir konuyu özellikle resimlerle konu formatında gönderilebilmekte, bu da yönetici sekreterlere ve editörlere gereksiz bir iş yükü getirmekte ve bu çalışmalar dergimizde kabul edilmemektedir.

Diğer bir sorun klasik yöntemlerle gönderilmiş olan bir yazının reddedildiği halde daha sonra elektronik ortamda dergimize yeni bir yazı gibi tekrar gönderilmesidir ki, bu durum yazar ve editörler yönünden zaman kaybından başka hiçbir şey değildir.

Editörler pek çok yazıda yazardan danışmanların değerlendirmeleri ışığında *revizyon* istemektedir. Yazarlar revizyonu tamamladıktan sonra yazılarının son şeklini yeni bir makale gibi gönderebilmektedir. Ancak bu yazının sıfırdan editöryal sürece dahil olması anlamına gelir ve çok zaman kaybına ve işlem kargaşasına neden olmaktadır. Yazar revizyonu yaptıktan sonra *revizyon gönder* bağlantısına tıklayarak yazısının revize edilmiş halini göndermelidir. Yazar danışman ve editörün düzeltilmesini istediği noktaları ayrı bir sayfada soruları ve eleştirileri yanıtlayarak belirtmelidir.

Yazarların yazılarını elektronik ortamda adım adım nasıl göndermeleri gerektiği geçen sayımızdan beri sarı sayfalarda yazarlara açıklama bölümünün hemen arkasında, *çevrimiçi yazı gönderilmesi (on-line submission)* hakkında genel bilgiler bölümünde açıklanmaktadır. Bir yazının gön-

derilmesinden önce bu bölümün dikkatlice okunmasının ve buradaki adımların sırası ile takip edilmesinin sıraladığımız sorunları en aza indireceğini düşünüyorum.

3. Danışmanlar ile ilgili sorunlar

Editöryal süreçte en çok zaman alan bölüm genellikle danışmanın değerlendirme aşamasıdır. Elektronik ortamda posta gidiş gelişlerini ortadan kaldırarak, yazıların postalanması sırasındaki zaman kaybının önüne geçilmekte, materyalin kaybolması engellenmekte ve posta masraflarından tasarruf sağlanmaktadır. Ancak henüz aşamadığımız bazı sorunlar nedeni ile bu amacımıza tam olarak ulaştığımızı söyleyemeyiz. Danışmanlar yazıyı ilk aldıklarında yazıyı değerlendirmeyi kabul ederler ise *kabul ettiklerini*, eğer değerlendirmeyi konu kendi ilgi alanlarına girmediği için veya başka bir neden ile *kabul etmezler* ise değerlendiremeyeceklerini otomatik yanıt sistemi ile bildirmelidirler. Danışmanlara bir yazıyı değerlendirmeleri için verilen süre 30 gün olup 20.güne kadar değerlendirmelerini göndermezlerse kendilerine hatırlatma mesajı iletilmesi söz konusudur. Danışman yazıyı 30 günde değerlendiremeyecek ise baştan yazıyı değerlendiremeyeceğini bildirmesi editöryal süreci çok kısaltacaktır.

Danışmanlara yazılar danışman olarak atandıklarını gösteren postanın ekinde değil, mektubun sonunda yer alan www.tgr.dergisi.org adresinden ulaşacakları bölümdedir. Danışmanlar değerlendirmelerini elektronik posta ile ayrıca düzenlenmiş olarak, ayrı bir posta halinde değil kendilerine ayrılmış şifreyi kullanarak derginin elektronik iletişim sistemi ile göndermelidir.

Danışmanların değerlendirmelerini tamamlayıp gönderdikten sonra farkına vardıkları değişiklikleri ayrı bir posta ile yönetici sekretere göndermeleri, sistem otomatik olarak çalıştığından teknik zorluklara neden olmaktadır. Bunun önüne geçilmesi için danışmanların değerlendirmelerini gön-

dermeden önce son bir defa mutlaka okumaları önerilir. Danışmanlar elektronik ortamda çalışır iken değerlendirme işlemlerini bir defada bitirmek zorunda değillerdir. Değerlendirmelerini göndermeden önce hafızaya alıp daha sonra tamamlayabilir veya tekrar okuyabilirler.

Bu yazının yazar ve danışmanlara çevrimiçi yazı gönderilmesi ve değerlendirilmesi sırasında karşılaştıkları sorunları çözmekte yardımcı olacağını bekliyor ve bundan sonra editöryal sürecin çok daha kısa zamanda tamamlanacağını umuyorum.

Kaynaklar

1. Yılmaz O. Yayıncılığın geleceği. Sağlık bilimlerinde süreli yayıncılık. Ulakbim, Ankara, 2003; 135-165.
2. Özdemir H. Yayıncılığın geleceği. Tanısal ve Girişimsel Radyoloji Dergisi. Sağlık bilimlerinde süreli yayıncılık. Ulakbim, Ankara, 2004; 167-170.
3. Özyurt S. Elektronikleşme. Sağlık bilimlerinde süreli yayıncılık. Ulakbim, Ankara, 2003; 155-165.
4. Özdemir H. Elektronik tıp dergiciliği. Tanı Girişimsel Radyol 2003; 9:129-130.

